

Begrebsordbog.

[Abduktion](#) [Aktionsforskning](#) [Anomali](#) [Andenhåndskilder](#) [Aristotels tredeling af viden](#) [Attitudespørgsmål](#) [Avis](#) [Bias](#) [Blinding](#) [Case-Control-undersøgelse](#) [Casestudiedesign](#) [Confirmation bias](#) [Confounding](#) [Compliance](#) [Deduktion](#) [Det deduktive interview](#) [Deltagerobservation](#) [Demarkationskriterium](#) [Deskriptive undersøgelser](#) [Diakron analyse](#) [Diskurs](#) [Diskursanalyse](#) [Dobbelt-blinded](#) [Eksperimentelle observationsstudier](#) [Eksplorativ undersøgelse](#) [Det eksplorative interview](#) [Ekstern Validitet](#) [Empiri](#) [Epidemiologi](#) [Epidemiologiske studiedesign](#) [Epistme](#) [Erfaringsviden](#) [Evalueringsdesign](#) [Evidens](#) [Evidenshierarki](#) [Falsifikation](#) [Det felteksperimentelle eksperiment](#) [Det fokuserede gruppeinterview](#) [Follow-up studie](#) [Forklarende studier](#) [Forskningsoversigt](#) [Fronesis](#) [Førstehåndskilder](#) [Det fænomenologiske interview](#) [Grounded theory](#) [Grøn Open Access](#) [Gylden Open Access](#) [Den hermeneutiske cirkel](#) [Hypotetisk-deduktion](#) [Imrad](#) [Incidensstudie](#) [Induktion](#) [Det induktive interview](#) [informationsbias](#) [Intern Validitet](#) [Intertekstualitet](#) [Interventionsstudie](#) [Interviewtyper](#) [Kausalitet](#) [Kildeanalyse](#) [Kildekritik](#) [Kildetriangulering](#) [Klinisk kontrolleret undersøgelse](#) [kohorte studie](#) [Kohærensteorien](#) [Kombinationsdesign](#) [Komparativ kildeanalyse](#) [Komparative metode](#) [Konfirmation bias](#) [Kontrolleret viden](#) [Korrespondenteorien](#) [Kvalitative studier](#) [Kvantitative studier](#) [Kvasieksperimentelle design](#) [Literature review](#) [Litteraturstudie](#) [Lodtrækningsstudie](#) [Longitudinelt studie](#) [Metaanalyse](#) [Metasyntese](#) [Metodetriangulering](#) [Metodekombination](#) [Mixed methods design](#) [Mønstergenkendelse](#) [Narrativt review](#) [Nøglepersoninterview](#) [Objektivitet](#) [Observation](#) [Observationsstudie](#) [Overensstemmelsesteorien](#) [Open Access](#) [Oversigtsartikel](#) [Paraplyoversigt](#) [Peer-review](#) [Performance-bias](#) [Periodika](#) [Periodikum](#) [Pragmatiske sandhedsteori](#) [Primære kilder](#) [Proces-sporing](#) [Proces-tracing](#) [Prospektivt studie](#) [Prævalens undersøgelse](#) [Randomiseret kontrolleret undersøgelse](#) [Rationalisme](#) [Reduktion](#) [Relevans](#) [Reliabilitet](#) [Review](#) [Sammenhængsteorien](#) [Sample-design](#) [Sandhedsteori](#) [Scoping](#)

[Review](#) [Sekundære kilder](#) [selektionsbias](#) [Det semistrukturerede interview](#)
[Slutning til den bedste forklaring](#) [State-of-the-art review](#) [Stikprøve validitet](#)
[Det strukturerede interview](#) [Struktureret spørgeskema](#) [Survey metoden](#)
[SWOT](#) [Synkron analyse](#) [Systematisk oversigtsartikel](#) [Systematisk review](#)
[Techne](#) [Tertiære kilder](#) [Tidsskrift](#) [Tidsserieundersøgelse](#) [Triangulering](#)
[Triple-blinded](#) [Tværsnitsundersøgelser](#) [Udforskende undersøgelse](#)
[Ukontrolleret viden](#) [Umbrella review](#) [Undersøgelserdesign](#)
[Undersøgelserstrategi](#) [Det ustrukturerede interview](#) [Validitet](#) [Verifikation](#)
[Det åbne interview](#) [Årsagsforklaring](#)

Begrebsordbogen præsenterer en række definitioner på videnskabsteoretiske begreber som ofte bruges på Professionshøjskolen Absalon.

Begreberne er listet op alfabetisk, efterfulgt af et forklarende citat samt henvisning til hvor citatet stammer fra.

Hvis citatet fremstår for kortfattet, kan man gå til selve kilden for citatet via litteraturlisten, der ligger slutningen af dokumentet.

Der kan "springes" direkte rundt i dokumentet ved at klikke på de med blå fremhævede ord.

Abduktion

“Abduktion handler i højere grad end de førnævnte begrundelsesformer om at være kreativ. Når vi arbejder på denne måde, prøver vi at finde den teori, der bedst synes at kunne forklare det, vi har observeret eller ønsker at vide noget om. Denne begrundelsesform kaldes derfor også for *slutning til bedste forklaring*.” (Larsen f. 1974 & Skov, 2018), s. 30.

“Normalt er der ikke bare en, men mange *mulige* forklaringer på et fænomen. Tilstedeværelsen af mus kan forklare at osten er forsvundet – men det kunne også forklares ved at henvise til en sulten indbrudstyv ... Når man ikke kan slutte logisk til en bestemt forklaring, må man i stedet prøve at afgøre hvad der er den *bedste*, dvs. mest *sandsynlige* forklaring. Man zoomer ind på nogle få realistiske muligheder, idet man ser bort fra alle de forklaringer der virker irrelevante eller “for langt ude”. (Harnow Klausen, 2005), s. 131.

Aktionsforskning

“En strategi for udviklingen af skolen, hvor forskeren deltager i skolens arbejde og bistår læreren med professionel hjælp, især i relation til observation, vurdering og refleksion. Den bidrager ikke med viden, der kan generaliseres, men den kan give en værdifuld indsigt i udviklingsprocesser. Andre betegnelser er ‘erfaringslæring’ og ‘aktionslæring’”. (Imsen, 2012), s. 117.

Andenhåndskilder – Se: [kilder](#)

Anomali

“En anomali vil sige et eksperimentelt resultat, der ikke umiddelbart kan forklares ud fra den pågældende teori eller inden for det gældende paradigme.” (Christensen, 2014) s. 46

Aristoteles tredeling af viden

Episteme: videnskabelig og teoretisk viden, der handler om indsigt i og forståelse af, hvordan noget er, dvs. viden om uforanderlige ting.

Techne: omfatter tænkning om, hvordan noget kan tænkes at blive, og hvordan det skabes. Det indebærer en form for vision om et mål i kombination med viden om praktisk handling eller viden om, hvordan man kan udføre opgaven.

Fronesis: praktisk klogskab, der omfatter etiske værdier for sameksistens mellem mennesker og viden om, hvordan vi kan indrette samfundet. Her ligger den normative dimension, der fortæller, hvad der er godt og dårligt for mennesket. Overvejelse, dømmekraft og handlekraft er nogle af de dyder, man kan forbinde med fronesis." (Imsen, 2012), s. 101.

Attitudespørgsmål

"Spørgsmål i et spørgeskema, som angår holdninger og værdier, som respondenterne knytter til det undersøgte fænomen". (Nielsen, 2021) s. 222.

Avis

Avis, trykt, periodisk massemedie med et almen-aktuelt indhold, der meddeler et bredt publikum den senest tilgængelige viden om begivenheder i udland, indland og lokalsamfund. (avis | lex.dk – Den Store Danske, u.å.)

Bias

"Bias betyder, at et forsøgsresultat er blevet skævvredet på en systematisk måde. Bias vil altid påvirke resultaterne, på en måde så undersøgelsens resultater ikke vil være så tæt på sandheden. Jo mere risiko for bias et forsøg indeholder, jo mere usikkert er resultatet". (A. M. Møller & Thomsen, 2015) s. 120.

Bias kan inddeles efter typer:

Informationsbias

"Informationsbias er en systematisk fejl i dine data som har rod i den måde du indsamlede dine informationer på. Der er tale om en type fejl som skævrider din information i en bestemt retning". (Astrup Nielsen et al., 2019) s. 394.

"Ofte er man nødt til at arbejde med usikre data. Dette gælder sygdomsdiagnoser, oplysninger om kostforhold, arbejdsmiljøbelastninger etc. Usikre data, der er lige usikre i de grupper, der sammenlignes, vil som regel give lavere associationsmål end de sande høje værdier. Hvis usikkerheden er forskellig i grupperne, der sammenlignes, kan resultaterne blive helt misvisende, og kvalitetskontrol af data er et nødvendigt led i enhver seriøs epidemiologisk undersøgelse. Til trods for brug af sofistikerede statistiske analyser og it-mæssige muligheder for at håndtere store datamængder bliver resultatet af epidemiologiske undersøgelser ikke meget bedre end de data, der anvendes, og de metoder, der bruges". (*epidemiologi | Gyldendal - Den Store Danske*, u.å.)

"*bias* foranlediget af at selve det studerede forhold påvirker oplysningernes art og kvalitet ("får forskerens briller til at dugge"). (*Klinisk ordbog*, 2009) s. 585.

Performance-bias

"Performance-bias indtræffer, når studiedeltagere undersøges/behandles forskelligt, alt efter hvilken eksponering de har, og det leder til skævhed af resultaterne, det vil sige mindre pålidelige resultater". (Kjærgaard et al., 2021) s. 99.

Selektionsbias

"Selektionsbias opstår i forbindelse med udvælgelsen og inklusionen af patienterne. Et randomiseret forsøg vil i videst muligt omfang forsøge at undgå selektionsbias, ved at sikre at hverken patient eller forsker på forhånd ved, hvilken gruppe patienten vil komme i, før inklusionen er afsluttet". (A. M. Møller & Thomsen, 2015) s. 120.

"Selektionsbias er en systematisk fejl i dine data som har rod i den måde dine undersøgelsesdeltagere blev udvalgt på eller valgte at deltage på, og som skævrider dine data i en bestemt retning. Selektionsbias er et resultat af at din stikprøve ikke er repræsentativ for den population du vil undersøge." (Astrup Nielsen et al., 2019) s. 394.

"Selektionsbias er en anden fejlkilde, som skyldes, at undersøgelsesgruppen deltager i projektet efter udvælgelseskriterier, der medfører systematiske fejl. Manglende lyst til at ville være med i undersøgelsen (bortfald) er en af de hyppigste årsager til selektionsbias. Ønsker man fx at undersøge, om p-piller øger risikoen for

blodpropper, så vil kvinder med denne sygdom, og som har brugt p-piller, som regel gerne deltage. Derimod vil kvinder, som ikke har brugt p-piller, eller som ikke har været syge, være mindre motiverede. En sådan manglende deltagelse kan føre til, at undersøgelsens resultater bliver forkerte og i det anførte eksempel vil vise en for høj relativ risiko." (*epidemiologi | Gyldendal - Den Store Danske*, u.å.)

Confounding

"En konkurrerende sygdomsårsag, der er skævt fordelt mellem eksponerede og ikke-eksponerede, kaldes en confounder (af latin confundere, "at blande sammen"). Den form for bias, der opstår på grund af en confounder, kaldes confounding". (*Thisted f. 1952, 2018*) s. 172.

"Confounding betyder at der er en anden årsag-virkning-sammenhæng end den man tror, der er. At der er en anden variabel ud over den variabel du undersøger, som kan påvirke dine resultater. Et eksempel kunne være at du undersøger sammenhængen mellem et træningsprogram og forebyggelse af knæskader. En Confounder (forstyrrende variabel) kunne i den forbindelse fx være køn eller alder fordi det er faktorer som også kan påvirke udviklingen af knæskader." (Astrup Nielsen et al., 2019) s. 394.

"Man taler om *confounding*, hvis de fundne sammenhænge helt eller delvis skyldes en sammenhæng mellem den studerede eksponering og andre årsagsforhold. Børn, der bor tæt på højspændingsledninger, har muligvis en anden udsættelse for infektioner, der kunne være blandt årsagerne til leukæmi. Dette kunne tænkes, hvis deres leg og samvær med andre børn adskiller sig fra det mønster, der ses i familier, der ikke bor tæt på højspændingsledninger." (*epidemiologi | Gyldendal - Den Store Danske*, u.å.).

(Flere bias typer kan bl.a. findes i Møller & Thomsens bog.)

Blinding

"Ved blinding forstås, at de personer, der er med i et interventionsstudie, ikke ved, om de er blevet randomiseret til interventionsgruppen eller kontrolgruppen. Hvis der er tale om en enkeltblindet forsøg, betyder det, at denne information kun er skjult for deltagerne, mens den i dobbelt- og triple-blindede forsøg også er skjult for flere af de forskningsinvolverede personer. Det vil sige, at for eksempel behandleren

(læge, sygeplejerske, terapeut), forskeren eller databehandleren heller ikke ved, hvilke deltagere der får interventionen, og hvilke der ikke gør. (Kjærgaard et al., 2021) s. 68.

Case-kontrol-undersøgelse

"I forbindelse med denne undersøgelsestype udvælges en gruppe syge og en gruppe raske, hvor begge grupper undersøges tilbage i tiden med hensyn til deres tidligere eksposition. ...undersøgelsen er retrospektiv, da der søges data fra fortiden med henblik på at fastslå ekspositionens omfang." (*Thisted f. 1952, 2018*) s. 174.

"case-kontrol-undersøgelse, studie af udvalgte faktoreres mulige sammenhæng med en konkret sygdom. En gruppe af syge mennesker sammenlignes med en kontrolgruppe af raske; andelen af de syge, der har været udsat for en eksponering, sammenlignes med andelen af kontrolgruppen, der har været udsat for samme eksponering. Eksponeringen kan fx bestå i en miljøpåvirkning eller hænge sammen med levevis, sociale forhold eller en behandling." (*case-kontrol-undersøgelse | Gyldendal - Den Store Danske, u.å.*)

"... en metode til at undersøge for mulige risikofaktorer, idet en gruppe der har oplevet en negativ begivenhed sammenlignes med en gruppe der ikke har oplevet en negativ begivenhed. Grupperne sammenlignes så med hensyn til forekomsten af mulige risikofaktorer, f.eks. om en uønsket begivenhed under behandling med et lægemiddel kan være en bivirkning." (*Lindskog, 2004*) s. 131.

Casestudiedesign

"Når problemstillingen lægger op til at undersøge et fænomen, som ikke vil kunne forstås eller forklares løsrevet fra den sammenhæng, hvori det optræder, og der foreligger mulighed for at benytte flere delmetoder til belysning af fænomenet, samt når antallet af undersøgelsesenheder er begrænset, vil man ofte med fordel kunne benytte sig af casestudiet". (*Nielsen, 2021*) s. 78.

Compliance

“Ud over spørgsmålet om et studies generaliserbarhed (altså i hvor høj grad studiets resultater på baggrund af en stikprøve kan overføres til den bagvedliggende målpopulation, for eksempel *alle* danskere, *alle* patienter med sygdom X eller *alle* danske børn) skal forskeren også være opmærksom på compliance, som siger noget om, i hvor høj grad deltagerne i et forsøg holder sig til den intervention, de er blevet tildelt.” (Kjærsgaard et al., 2021) s. 104.

Confirmation bias

“Det er naturligt at arbejde ud fra ukontrolleret viden, fordi vi mennesker har en tendens til at lægge særligt mærke til de situationer, der passer med noget, vi tidligere har set, eller som vi går og tænker på. Denne tendens kaldes confirmation bias”. (Kjærsgaard et al., 2021) s. 22

Confounding – Se: [Bias](#)

Deduktion

“Aflødning fra det almene til det konkrete, dvs. at man med udgangspunkt i generelle udsagn om f.eks. principper eller teorier deducerer konkrete, operationelle udsagn.... Kort fortalt går metoden ud på, at man vælger en teori, dvs. et generelt udsagn om en eller anden form for sammenhæng. På grundlag af denne teori formulerer man deduktivt en eller flere hypoteser, dvs. at hypoteserne skal være logisk afledt af teorien. Derefter efterprøver man hypoteserne på det konkrete kildemateriale, idet man søger at [falsificere](#) dem.” (Olden-Jørgensen, 2001), s. 21.

“Når man udleder noget alene ved hjælp af de *logiske* slutningsregler, kaldes det *deduktion*. Det afgørende er at konklusionen i et deduktivt argument følger med *nødvendighed*. Hvis præmisserne er sande, *må* konklusionen også være det.” (Harnow Klausen, 2005), s. 112.

“Deduktion kan defineres som at gå fra teori til empiri. Empiri betyder det erfaringsmæssige, altså det, vi erkender på baggrund af vores erfaringer.” (Kjærsgaard et al., 2021) s. 27.

Det deduktive interview – Se: [Interviewtyper](#)

Deltagerobservation – Se: [Observationsstudie](#)

Demarkationskriterium

“Kriteriet for at skelne mellem videnskab og pseudovidenskab eller ikkevidenskab, det såkaldte *demarkationskriterium*, der har været omtalt tidligere (s. 27), står centralt i den diskussion af videnskabelighed generelt.” (Christensen, 2014), s. 46

Deskriptive undersøgelser

“Deskriptive undersøgelser søger at beskrive et aspekt, en proces eller et fænomen, men ikke at forklare sammenhænge. Det fleste undersøgelser har både forklarende og deskriptive elementer. Det kan fx være, når en del af undersøgelsen søger at fastsætte omfanget af et givet problem og en anden del at forklare, hvordan problemet er opstået eller dets konsekvenser. (Kristensen & Hussain, 2019), s. 50.

Diakron analyse

“En diakron analyse indebærer, at fænomenets udvikling undersøges over tid. Målet med en diakron analyse er at undersøge kilder til, hvordan et fænomen udvikler sig over tid med henblik på at forstå eller forklare, *hvilke* udviklingstræk der gør sig gældende, og *hvorfor* netop disse udviklingstræk gør sig gældende.” (Nedergaard, 2017), s.52.

“En diakron analyse er en sammenligning over tid på baggrund af gentagende interviews med de samme interviewpersoner og ud fra samme spørgsmål. I analysen

analyserer man hver fortælling for sig for derefter at undersøge, om fortællingen ændrer sig over tid." (Kristensen & Hussain, 2019), s. 124.

Diskurs

"En diskurs omfatter sammenhænge mellem magt, individers forestillinger og sproglig udtryk. En diskurs omfatter også uskrevne regler for, hvad der er acceptabelt at sige. Skabelsen af diskurser er forbundet med magt." (Imsen, 2012), s.151-152.

Diskursanalyse

"Inden for socialkonstruktivismen foretager man ofte såkaldte *diskursanalyser*. En diskurs kan forstås som en sproglig eller social ramme eller et slags tankemønster, der definerer, hvad der bliver sagt om et givent emne. En analyse af diskurser kan hjælpe os med at finde ud af, hvordan vi egentlig opfatter virkeligheden. (Larsen f. 1974 & Skov, 2018), s. 49.

Diskursanalyse defineres ofte som en undersøgelse af naturligt forekommende sprog i brug. Der er dog ikke én, men mange tilgange til diskursanalyse, ligesom der ikke er ét, men mange bud på hvad diskurs dækker over, og ordet bruges forskelligt, ikke bare i forskellige akademiske retninger, men også inden for den enkelte retning. Der er dog to overordnede diskursteoretiske traditioner, der dominerer og forstår diskurs hhs.:

- talt og skrevet hverdagsprog i brug på sætningsniveau og derover – særligt samtaler
- (sproglige) mønstre som mennesker har til rådighed, og som bruges til at etablere viden om og forstå den sociale verden." (Skriver & Femø Nielsen, 2019), s337.

Dobbelt-blinded – Se: [Blinded](#)

Dynamisk design

“Ved dynamisk design forstås empiriske undersøgelsesstrategier, hvor perspektivet omfatter et tidsforløb. Det er med andre ord udviklinger med hændelser over et forløb af tid, der er genstand for interesse”. (Nielsen, 2021) s. 97-98.

Eksperimentelle observationsstudier

“Disse observationer foregår i et laboratorium eller i en anden afgrænset setting, hvor utilsigtede hændelser og uønskede påvirkninger af observationerne kan minimeres ... og der er en høj grad af kontrol over de relevante variable i situationen”. (Brinkmann & Tanggaard, 2015) s. 82-83.

En eksperimentel undersøgelse er en undersøgelse, hvor forskeren har kontrol over de fleste af variablerne. Når forskningsproblemet er dannet, organiserer forskeren en undersøgelse, der giver ham mulighed for at finde svar på forskningsproblemet. I dette tilfælde gennemfører forskeren undersøgelsen i en bestemt indstilling som et laboratorium hvor han kan styre variablerne. Dette medfører imidlertid ikke, at alle variabler kan styres. Tværtimod kan nogle variabler være uden for forskerens kontrol.

“Eksperimentelle undersøgelser foregår hovedsageligt i naturvidenskaben. Dette indikerer ikke, at eksperimentelle undersøgelser ikke kan udføres i samfundsvidenskaberne. De kan udføres. Spørgsmålet er, at de styrende variabler i samfundsvidenskaberne kan være en vanskelig virksomhed. Det skyldes, at vi har at gøre med mennesker.” (Forskel mellem eksperimentel og observationsstudie | Eksperimentelle vs Observationsstudie - 2019 - Uddannelse, u.å.)

“Blandt de kvantitative designs er eksperimenter det mest krævende med hensyn til forudsætninger, som skal opfyldes. Eksperimentet som design består i, at man måler effekten af en påvirkning på forsøgsobjekter ved at sammenligne med kontrolobjekter, som ikke udsættes for påvirkning (Madsen, 1984). Det er med andre ord kernen i den forklarende undersøgelsesstrategi – kausaliteten – som er i fokus”. (Nielsen, 2021) s. 86-90.

Eksplorativ undersøgelse – Se: [Udforskende undersøgelse](#)

Ekstern validitet – Se: [Validitet](#)

Empiri

“Betegnelsen empiri bruger vi her i bogen om alt materiale (data) som man metodisk og systematisk udvælger og sorterer og gør til genstand for sin undersøgelse, og som man kan referere til. Det er bl.a.: Tekster (fx på humaniora), observationer (fx i naturvidenskaberne), Tal og statistikker (fx i natur- og samfundsvidenskaberne), Kilder (fx på historie), Cases (fx i samfundsvidenskaberne), Teorier (fx i filosofi).” (*Rienecker & Stray Jørgensen, 2017*) s. 255.

“iagttagelser, data, udsagn, tekster eller kilder, der kan refereres til, og som man kan have en argumenteret mening om, altså de materialer, som anvendes i en undersøgelse.

Al videnskab bygger i sidste ende på empiri/materiale. Alle undersøgelser skal tage udgangspunkt i iagttagelser (fx eksperimenter), data (fx talmateriale), udsagn (fx interviews) eller kilder (fx love og romaner). Hvis ikke, er det spekulation og gætterier og dermed ikke videnskab. Det nytter ikke, at man tror, at noget er på en bestemt måde. Man skal med udgangspunkt i en erfaring og de anvendte materialer argumentere for, at man mener, at noget er på en bestemt måde.

Hvis man fx gerne vil vide noget om gymnasieelevers uddannelsesdrømme, må man anvende empiri/materiale. Man kunne lave et spørgeskema (data), man kunne tale med elever (udsagn), eller man kunne læse en brevveksling, hvor nogle elever diskuterer uddannelser (kilder). Derefter er man i stand til at have en argumenteret mening om deres uddannelsesdrømme.” (*Videnskabelig empiri, teori og metode | primus (iBog)*, u.å.)

“En grundlæggende antagelse bag meget af den pædagogiske forskning er, at der findes en pædagogisk virkelighed, som vi kan observere, iagttage, måle og vurdere. I den forstand bliver pædagogik en erfaringsbaseret eller empirisk videnskab. Empirisk materiale kan omfatte mange slags ‘data’, for eksempel notater fra observationer af pædagogiske processer, responser på test eller spørgeskemaer, elektronisk lagrede interview eller trykte politiske dokumenter.” (*Imsen, 2012*), s. 65.

Epidemiologi

“Epidemiologi er en kvantitativ metode, som er velegnet til at undersøge sundhedsvidenskabelige spørgsmål. Grundstenen i epidemiologisk tankegang bygger på antagelsen om, at sygdomme ikke opstår tilfældigt, og at sygdomme derfor kan forebygges. ...I epidemiologisk forskning kommer data for eksempel fra registre, databaser, kliniske målinger eller spørgeskemaer, og forskeren anvender statistiske modeller til at komme frem til sine resultater.” (Kjærgaard et al., 2021) s.47.

Epidemiologiske studiedesign

“Efter denne introduktion til epidemiologi vil vi gennemgå nogle af de hyppigt anvendte epidemiologiske studiedesign, som du kan møde, når du læser kvantitativ sundhedsvidenskabelig litteratur.” (her følger så: *Tværsnitsstudie, Case-control studie, Kohortestudie, Interventionstudie uden randomisering, Interventionstudie med randomisering*). (Kjærgaard et al., 2021) s. 54.

Erfaringsviden – Se: [Ukontrolleret viden](#)

Evalueringsdesign

“Hvis problemstillingen lægger op til en undersøgelse af en igangværende eller afsluttet indsats, hvis målopfyldelse, kvalitet eller processer skal vurderes dybtgående – under anvendelse af bestemte standarder eller kriterier – vil det være relevant at anvende et evalueringsdesign”. (Nielsen, 2021) s. 83-86.

Evidens

”Mange flere ting kan siges om det hotte begreb evidens. Men denne artikel stopper her. Du får bare lige en kort opsummering:

- Evidens er ikke det samme som bevis
- Erfaringer og enkelte observationer giver ingen eller meget lidt evidens
- Jo mere solid og fagfællebedømt forskning, der peger i samme retning, desto større er sandsynligheden for, at en hypotese er sand. (“*Hvad er videnskabelig evidens?*” | *Videnskab.dk*, u.å.)

”Spørgsmålet om sandhed har fundamental betydning for, hvordan man kan forholde sig til, hvad man kan vide `med sikkerhed`. Evidens vil sige, at man mener at have vished eller sikker viden om et fænomens beskaffenhed. (*Christensen, 2014*) s. 45.

Evidenshierarki

”I evidenshierarkiet rangordnes den viden som forskere producerer ved brug af de forskellige design. Det design der er placeret øverst i hierarkiet, er det design med den stærkeste videnskabelige dokumentation... RCT anses som det mest valide, reliable og objektive design... En CCT-undersøgelse og en kohorteundersøgelse ligger lavere i evidenshierarkiet end en RCT-undersøgelse... De retrospektive undersøgelser, fx case-kontrol, er lavere rangeret i evidenshierarkiet end de tre ovennævnte... Tværseksundersøgelser bliver også kaldt descriptive undersøgelser. De er placeret lavere i evidenshierarkiet end de ovennævnte undersøgelser. (Astrup Nielsen et al., 2019) s. 289-290.

Falsifikation

”*Falsifikation* handler i stedet om at vise, at noget er falsk. Ideen er, at man som forsker konstant skal være *kritisk* over for de teorier, der eksisterer, og gennem forskellige videnskabelige undersøgelser vise, at teorierne kan være fejlagtige. På den måde kan nye og bedre teorier opstilles.” (*Larsen f. 1974 & Skov, 2018*), s. 27.

Det felteksperimentelle design – Se: [Kvasiekperimentelle design](#)

Det fokuserede gruppeinterview – Se: [Interviewtyper](#)

Follow-up studie - Se: [Kohorte-studie](#)

Forklarende studie

De fleste studier søger at undersøge, hvordan ting hænger sammen. Det er forklarende studier. Når man undersøger, hvordan to eller flere aspekter/variabler påvirker et af flere andre aspekter/variabler, er der tale et forklarende studie. (Kristensen & Hussain, 2019), s. 50

Forskningsoversigt – Se: [State-of-the-art review](#)

Fænomenologisk interview – Se: [Interviewtyper](#)

Førstehåndskilder – Se [Kilder](#)

Grounded theory

”Grounded theory (GT) er en induktiv og eksplorativ metode, hvor formålet er at se mønstre og regelmæssigheder i data. Data kodes, kategoriseres, klassificeres og struktureres mhp. at udvikle forklaringsmodeller.” (Skriver & Femø Nielsen, 2019), s. 218

Gruppeinterview – Se: [Interviewtyper](#)

Grøn Open Access – Se: [Open Access](#)

Gylden Open Access – Se: [Open Access](#)

Den hermeneutiske cirkel

”Den hermeneutiske cirkel er ifølge filosofen Hans-Georg Gadamer en betingelse for al forståelse. Når du læser en tekst, tilvejebringer du automatisk et forudkast af din forståelse af den del af teksten, du aktuelt læser. I forlængelse heraf danner du efterfølgende et forudkast af helheden. Forståelsen af delen og helhedsforståelsen bliver så løbende revideret i takt med, at du læser dig gennem hele teksten og evt. genlæser teksten. Det er med andre ord vekselvirkningen mellem delforståelsen og

helhedsforståelsen, der betegnes som den hermeneutiske cirkel." (Skriver & Femø Nielsen, 2019), s.248.

Hypotetisk deduktion

"Hypotetisk-deduktive slutninger undersøger tilfælde af et videnskabeligt problem eller anomali, som den eksisterende teori ikke kan redegøre for, og hvor det derfor er nødvendigt med en alternativ hypotese. Hypotesedannelsen består af et dristigt gæt, hvori der opstilles mulige forslag til en forklaring på problemet. Derefter foretages en logisk udledning (deduktion) af forudsigelser af hypotesen. Deduktion er modsat induktion kendetegnet ved, at konklusionen følger logisk af præmisserne. (Christensen, 2014) s. 35.

Imrad

Vi tager udgangspunkt i en klassisk opbygning af en opgave, nemlig den såkaldte IMRAD-model, som er velkendt og hyppigt anvendt inden for sundhedsvidenskab. IMRAD er fra engelsk og står for *Introduction, Methods* (eller *Materials*, eller begge), *Results AND Discussion*. IMRAD blev første gang beskrevet som en standard i 1919 u USA og imødekommer videnskabelige tidsskrifters krav til systematisk og overskuelig formidling begrænset på begrænset plads." (Lindahl & Juhl, 2016) s. 39.

"Tidsskrifterne bruger typisk IMRaD-princippet ... Introduktion, Metode, Resultat og Diskussion. (Henricson, 2018) side 560.

Incidensstudie – Se: [Kohorte studie](#)

Induktion

“Slutning fra det konkrete til det almene, dvs at man på grundlag af systematisering af enkeltobservationer formulerer generelle udsagn (teorier).” (*Olden-Jørgensen, 2001, s.21.*

“Vi *generaliserer* hele tiden ud fra vores erfaringer. Vi tænker at billig rødvin giver hovedpine, at sydeuropæerne er spontane og livsglade, at tyske biler er pålidelige eller at danske somre er lunefulde... At slutte på denne måde – fra iagttagelser af *enkeltilfælde* til en *almen* konklusion – kaldes *induktion*.” (*Harnow Klausen, 2005, s. 115-116.*

“I modsætning til deduktion bruges induktion til at drage slutninger fra en mængde enkeltobservationer til en almen gyldig regel. Induktion kan defineres som at gå fra empiri til teori.” (Kjærgaard et al., 2021) s. 28.

Det induktive interview – Se: [Interviewtyper](#)

Informationsbias – Se: [Bias](#)

Intern validitet – Se: [Validitet](#)

Intertekstualitet

“En intertekstuel reference er en hilsen fra en tekst til en anden. Når man kortlægger intertekstualitet, opsporer man de steder i en genstandstekst, som på den ene eller anden måde leder tankerne hen på en eller flere andre tekster. Intertekstualitet kan komme til udtryk på mange forskellige måder, fx via eksplicitte citater, plagiat, lån af metaforer, genbrug af plotelementer, parodiske imitationer osv.” (Skriver & Femø Nielsen, 2019), s. 266.

Interventionsstudie

“I dette kapitel bruges interventionen som en fællebetegnelse for en indsats, et program eller en specifik faglig metode, der har til hensigt at forbedre sundheden og vilkårene for enkeltpersoner eller grupper af mennesker ... interventionsstudier er en samlet betegnelse for både de simple og de komplekse interventioner. De sidestilles i litteraturen af og til med kliniske forsøg eller eksperimentelle design, da interventionen ofte gennemføres og evalueres i sådanne design”. (Beedholm, 2015), s. 265.

Interviewtyper

Det ustrukturerede eller åbne interview

“Det ustrukturerede eller åbne interview kaldes også det kvalitative forskningsinterview. Det anvendes til en helt åben samtale om et emne, fx ledelse, når man ønsker at få belyst emnet, som det ses af den interviewede.” (Hvid & Kjølseth Møller, 2018) s. 94

Det semistrukturerede interview

“Det semistrukturerede interview er det mest almindelige. Der ønskes svar på helt konkrete spørgsmål, samtidig med at døren holdes åben for, at den interviewede kan have relevante informationer, som er vigtige i sammenhængen, men som ikke kan forudses af interviewer. Det kan sammenlignes med et spørgeskema, der både anvender lukkede spørgsmål med forudbestemte svarmuligheder og åbne spørgsmål, hvor svar formuleres af respondenterne selv.” (Hvid & Kjølseth Møller, 2018) s. 94.

Det strukturerede interview

“Det strukturerede interview svarer stort set til et spørgeskema, hvor spørgsmålene stilles af interviewer og besvares af den interviewede. Det er sjældent anvendt, fordi det er en meget ressourcekrævende måde at indsamle kvantitative data på.” (Hvid & Kjølseth Møller, 2018) s. 94-95.

Det deduktive interview

“Det *deduktive interview* har til formål at undersøge, om en teori eller hypotese kan anvendes som forklaring på en konkret situation. Hvis der fx gennem en periode har været tale om et stigende sygefravær, kan man gennem interview undersøge, om det kan skyldes konflikter mellem medarbejdere, generelt dårligt arbejdsklima, lederstil eller besparelser”. (Hvid & Kjølseth Møller, 2018) s. 95.

Det induktive interview

“Det *induktive interview* anvendes til at undersøge et nyt flet, hvor de mulige sammenhænge er ukendte eller uigennemskuelige. Gennem interviews skabes der et stadig klarere billede, og i bedste fald viser der sig mønstre eller sammenhænge, der kan være grundlag for en begrebsmæssig beskrivelse af feltet. Interviewene ændrer karakter, efterhånden som der akkumuleres viden; intervieweren bliver “kogere”, og interviewene bliver langsomt mere teoritestende.” (Hvid & Kjølseth Møller, 2018) s. 95.

Det fænomenologiske interview

“Ud over det deduktive og det induktive interview findes der også det *fænomenologiske, eksplorative interview*. Dette interview har til formål at skabe viden om et bestemt fænomen, som indgår i den interviewedes livsverden. Det kan handle om måden, konflikter anskues på, om den interviewedes syn på mandlige og kvindelige ledere, om samarbejdet med fagprofessionelle osv. Intervieweren får her karakter af at være facilitator, der hjælper den interviewede til at fortælle mest muligt om sin personlige opfattelse af det givne fænomen Det eksplorative interview er således mere fokuseret end det induktive interview”. (Hvid & Kjølseth Møller, 2018) s. 95.

Det fokuserede gruppeinterview

“Ordet *fokus* understreger, at diskussionen i gruppen er koncentreret om et bestemt tema. Fokuseret gruppeinterview er nyttigt i studier, hvor der er begrænset viden om problemstillingen eller det felt, der undersøges, og er på måde med til at generere hypoteser, der kan indgå i videre forskning. Gruppeinterviewene kan stimulere nye ideer og identificere nye problemstillinger, der kan anvendes som en del en *mixed-methods*-design, der kan bistå med fortolkningen af kvantitative data og hjælpe til konstruktion af spørgeskemaer. Endvidere kan fokuseret gruppeinterview bruges i forbindelse med RCT-studier for at evaluere gennemførligheden, interventionen, processen.” (Kjærgaard et al., 2021) s. 158.

Nøglepersoninterview

“Interview med en nøgleperson er en relevant interviewform, når fagpersoner interviewes om en specifik praksis, arbejdsgang osv., for eksempel når der på forhånd mangler viden om kultren eller problemstillingen. Et nøglepersoninterview er således et interview med en ekspert, der ved hvad der foregår inden for et givent område.” (Kjærgaard et al., 2021) s. 164.

Kausalitet – Se: [Årsagsforklaring](#)

Kildeanalyse – Se: [Komparativ kildeanalyse](#)

Kildekritik

“Kildekritik er den kritiske refleksion over det til rådighed stående kildemateriale på den ene side og dine hypoteser om fortiden på den anden. Den er ikke en fast procedure, men snarere en værktøjskasse, hvor man efter spørgsmål og materiale tager snart det ene og snart den andet stykke værktøj frem. Som sådan er kildekritikken en variant af den hermeneutiske cirkel, med fokus på stadig større præcision i spørgsmål og svar. Kildekritik forbindes oftest med historiefaget, men den kan anvendes i mange andre fag og sammenhænge (fx journalistik og politiarbejde). (Skriver & Femø Nielsen, 2019), s. 268.

Kilder

"En anden vigtig sondring i kildekritikken er mellem primære og sekundære kilder, som vel at mærke ikke svarer til opdelingen i første- og andenhåndskilder. Inddelingen i første- og andenhåndskilder er fast. Inddelingen i primære og sekundære kilder afhænger af, hvor tæt kilden er på det undersøgte emne." (Nedergaard, 2017), s. 51.

Primære kilder

"*Primære kilder* er kilder, der kan undersøges, eksempelvis tekst, billeder, lyd eller tal. Disse udgør undersøgelsens indholdsmæssige grundlag." (Kristensen & Hussain, 2019), s. 63.

"En *primær kilde* er en kilde, som ikke bygger på nogen anden bevaret kilde (men måske nok på tabte." (Olden-Jørgensen, 2001), s.74.

"Primære litteraturkilders opgave er at offentliggøre ny viden på en reproducerbar og synlig måde. (Frederiksberg, 2013)

Din opgaves **primærlitteratur** er den litteratur, du undersøger. Dvs. de historiske kilder, malerier, skønlitterære værker, data, observationer og andre kilder der fungerer som den primære genstand for din analyse. (512082@au.dk, 2018)

Sekundære kilder

"*Sekundære kilder* er derimod kilder til at under med, eksempelvis, teorier eller begrebsafklaringer, og de udgør undersøgelsens strukturerende grundlag." (Kristensen & Hussain, 2019), s. 63

"En *sekundær kilde* er derimod defineret ved, at den "blot" gengiver, tolker og som oftest forvansker andre, stadig eksisterende kilder." (Olden-Jørgensen, 2001), s. 74.

De sekundære litteraturkilder henviser (oftest) til de primære litteraturkilder, skaber oversigt, men skaber ikke ny original viden. (Frederiksberg, 2013)

Opgavens **sekundærlitteratur** er dine baggrundstekster. Dvs. de teoritekster og fagbøger du analyserer og fortolker primærlitteraturen ud fra. (512082@au.dk, 2018)

Tertiære kilder

"Tertiære kilder er kilder af metodisk karakter, eksempelvis lærebøger eller forskningsoversigter og disse udgør undersøgelsens håndværksmæssige grundlag." (Kristensen & Hussain, 2019), s. 64.

Førstehåndskilder

"Førstehåndskilden er den originale kilde, mens andenhåndskilden er kilden, som genfortæller andres oplevelser, udsagn eller lignende. Det gælder uanset, hvor mange led der er mellem originalen og den givne kilde." (Nedergaard, 2017), s. 50.

"Det skal heller ikke sammenblandes med opdelingen i første- og andenhandsvidner, dvs. øjen- og ørevidner og så alle de andre, der har deres viden fra førstehandsvidner, andre andenhandsvidner eller skriver af efter hinanden." (Olden-Jørgensen, 2001), s. 74.

Andenhåndskilder

"Førstehåndskilden er den originale kilde, mens andenhåndskilden er kilden, som genfortæller andres oplevelser, udsagn eller lignende. Det gælder uanset, hvor mange led der er mellem originalen og den givne kilde." (Nedergaard, 2017), s. 50.

Kildetriangulering – Se: [Triangulering](#)

Klinisk kontrolleret undersøgelse

"Der er tre centrale ting der skal være opfyldt før din undersøgelse kan klassificeret som et RCT-design. For det første skal du foretage en intervention. Du gør noget ved deltagerne. For det andet skal du både have en interventionsgruppe og en kontrolgruppe. Det du gør ved deltagerne, gør du kun ved interventionsgruppen. For det tredje skal du fordele deltagerne i undersøgelsen tilfældigt (randomiseres) i interventionsgruppen og i kontrolgruppen... Interventionsgruppen udsættes for en intervention (fx en bestemt type behandling, deltagelse i støttegruppe m.m.),

hvorimod kontrolgruppen evt. får sædvanlig behandling eller ingen behandling/ingen deltagelse i støttegruppe.” (Astrup Nielsen et al., 2019) s. 283-284.

“Den klinisk kontrollerede undersøgelse (udvælgelsen af deltagere i undersøgelsesgruppe og kontrolgruppe foregår efter procedurer, der sikrer en tilfældig udvælgelse) anvender det eksperimentelle design til at afprøve en hypotese om fx et givent medikaments eller en given behandlings effekt.” (Thisted f. 1952, 2018) s. 114.

Kohortestudie

“Eksponering før resultat. Dvs. at der er tale om et studie, hvor man kigger frem i tiden. To eller flere grupper kan udtrækkes af kohorten, følges over tid og sammenlignes. I et kohortestudie følger man en stor gruppe af mennesker (kohorten) med fælles karakteristika i en bestemt periode... Det karakteristiske ved kohortestudier er at de inkluderede personer har kendskab til eksponeringen og ikke udfaldet. Det betyder bl.a. at de inkluderede personer ikke bliver “forstyrret” af kendskab til udfaldet.” (Astrup Nielsen et al., 2019) s. 283-284.

“Longitudinale undersøgelser består af flere på hinanden følgende undersøgelser, som involverer de samme respondenter. Denne undersøgelsestype giver mulighed for at indsamle data om en lang række variable på forskellige tidspunkter i det samme individs liv.” (Hvid & Kjølseth Møller, 2018) s. 69.

Kohærensteorien

“Denne egenskab ved et større korpus af teorier eller påstande – at den gensidigt understøtter hinanden – kaldes også *kohærens*.” (Harnow Klausen, 2005), s. 139.

“En almindelig fortolkning af korrespondensteorien er derfor, at et udsagn siges at være sandt, hvis det i en eller anden forstand kan *korreleres* med et faktum. Der er således tale om en løsere formulering af korrespondensteorien, der i og for sig etablerer en glidende overgang til *kohærensteorien*, også kaldet *sammenhængsteorien* for sandhed. Ifølge denne teori er forudsætningen for, at et

udsagn er sandt, at det på en modsigelsesfri måde hænger sammen med et omfattende system af udsagn. Der er med andre ord tale om udsagnets relation til andre udsagn, hvor det er hele systemet af udsagn (teorien), der vurderes ud fra deres sandhedsværdi." (Christensen, 2014), s. 43.

Kombinationsdesign

"I studier, hvor vi ønsker at opnå såvel overblik over som indsigt i komplicerede sammenhænge eller fænomener, kan vi med fordel anvende en kombination af kvantitative og kvalitative delmetoder til at belyse og besvare vores problemstilling." (Nielsen, 2021) s. 99-101.

Komparativ kildeanalyse

"Komparativ kildeanalyse er en metode til diakront (og til dels synkront) at kategorisere kilderne i forhold til begrebsparret første-/ andenhåndskilder og primær-/ sekundærkilder... Det kan være vigtigt i en kildekritisk analyse at afdække kildernes slægtskab på ovennævnte måde. Det gælder naturligvis især, når det er et vigtigt led i projektet at finde frem til, hvem der sagde, skrev, nævnte, mente, udtrykte eller besluttede noget først." (Nedergaard, 2017), s. 55-56.

Kontrolleret viden

"For at skaffe os mere pålidelig viden må vi altså benytte os af videnskabelig (kontrolleret viden, det vil sige en viden, som fås gennem forskning." (Kjærgaard et al., 2021) s. 24.

Kildeanalyse – Se: [Komparativ kildeanalyse](#)

Komparative metode

“At bruge den komparative metode betyder, at vi sammenligner forskellige samfundsfænomener. Vi kan for eksempel sammenligne forskellige landes politiske systemer og undersøge, hvordan demokratier fungerer i forskellige lande.... Når vi sammenligner forskellige samfundsmæssige forhold, kan vi både bruge data, der er indsamlet gennem kvantitative og kvalitative metoder.” (Larsen *f.* 1974 & Skov, 2018), s. 78-79.

Konfirmation bias – Se: [Confirmation bias](#)

Konsensusteorien – Se: [Pragmatiske sandhedsteori](#)

Korrespondesteorien

“Tilhængere af *korrespondesteorien* eller *overensstemmelsesteorien* for sandhed er af den overbevisning, at et udsagn er sandt i det tilfælde, at det, der udsiges, er i overensstemmelse med de faktiske forhold, hvilket vil sige den empiriske realitet. Ifølge denne teori er det med andre ord muligt at have sansemæssig erkendelse af verden samt at udtrykke denne sprogligt, således at der er fuld overensstemmelse mellem det sproglige udsagn og verden. Denne forståelse findes i Alfred Tarskis (1902-1983) semantiske sandhedsteori. Et eksempel på den semantiske sandhedsteori er, at udsagnet `sne er hvid` anses for sandt, *hvis og kun hvis* sne er

hvid. Sandheden er dermed afhængig af, at der er fuld overensstemmelse mellem udsagn og verden". (Christensen, 2014) s. 42.

Kvalitative studier

"De kvalitative undersøgelser fokuserer derimod på ord og på at indfange og forstå specifikke intentioner og meninger." (Larsen f. 1974 & Skov, 2018) s. 77.

"Kvalitative data er imidlertid af en anden art. Det er data, der ikke kan tælles, men hvor vi forsøger at beskrive det observerede. Det kan være naturgeograf, der tager en prøve af en stenart, smager på den og konstaterer, at den *smager salt*. En biolog kan på samme måde beskrive en abes adfærd som *meget aggressiv*. Det er altså observationer, som ikke umiddelbart kan gøres op i tal, men hvor vi netop beskriver kvaliteten af noget." (Larsen f. 1974 & Skov, 2018) s. 55

"De kvalitative undersøgelser beskriver med ord mere dybtgående, hvordan mennesker oplever deres liv." (Agerup & Willaa, 2016) s. 33.

"I modsætning til de kvantitative undersøgelser, hvor surveys er langt den hyppigste, rummer de kvalitative undersøgelser flere forskellige undersøgelsesmetoder og typer af data. De mest anvendte er: Interview, observation, tekstanalyse." (Hvid & Kjølseth Møller, 2018) s. 91.

"Kvalitativ metode bruges, år forskere arbejder med forskningsspørgsmål, hvor svarene kan beskrives og fortolkes, hvilket betyder at resultatet kan udtrykkes i ord, meninger og beskrivelser. Modsat naturvidenskaben, der søger forklaring på noget, er det inden for humanvidenskaben afgørende at opnå forståelse for noget." (Kjærgaard et al., 2021) s. 30.

Kvantitative studier

"De kvantitative undersøgelser fokuserer på kvantificerbare data i form af tal og forsøger at forklare og afdække de generelle sammenhænge." (Larsen f. 1974 & Skov, 2018) s. 77

"Kvantitative data er, når vores observationer og målinger kan gøres op i tal – det vil sige, kan måles, vejes og tælles. Vi siger også, at observationerne kan kvantificeres. Det kan være, hvor mange pulsslag en person har henover et døgn, eller hvor meget et bestemt stykke metal vejer." (Larsen f. 1974 & Skov, 2018) s. 55.

"...mens kvantitative undersøgelser med tal opregner mængder af menneskers aktiviteter, holdninger m.m." (Agerup & Willaa, 2016) s. 33.

"I modsætning til de kvantitative undersøgelser, hvor surveys er langt den hyppigste, rummer de kvalitative undersøgelser flere forskellige undersøgelsesmetoder og typer af data. De mest anvendte er: Interview, observation, tekstanalyse." (Hvid & Kjølseth Møller, 2018) s. 91.

Kvasiekperimentelle design

"..er en kontrolleret undersøgelse, der falder inden for rammerne af den forklarende forskningstype med en kvantitativ undersøgelsesform, men ikke har de samme laboratiemæssige forhold som dem, vi kender fra den klinisk kontrollerede undersøgelse. Her har vi fx ikke omstændigheder, der gør, at vi kan vælge to helt ensartede grupper eller forhold, der kan styres eller isoleres, således at den faktuelle sammenlignelighed kan siges at være sikret." (Thisted f. 1952, 2018) s. 114.

"Kvasi-eksperimentelt design: Undersøgelsesdesign (se dette) som tilstræber principperne for det eksperimentelle design (se dette) uden at indfri dem fuldstændigt. Resultatet er lavere intern validitet, dvs. gyldighed af resultaterne. (Nielsen, 2021) s. 226.

Literature review

Indsamling og gennemgang af eksisterende litteratur for eksempel i rapporter, bøger og via internettet med henblik på at indkredse og opsamle viden om et bestemt emne. (Styrelsen for patientsikkerheds råd vedr. alternativ behandling, u.å.)

"Det narrative review har til formål at identificere, hvad der allerede eksisterer af viden om et bestemt emne, og at formidle dette i en opsummerende, sammenfattende for. Det er velegnet til at give læseren et hurtigt overblik over den

viden, der findes på et bestemt fagligt område. Omvendt er det narrative review ikke velegnet som grundlag for udarbejdelse af retningslinjer. Det rangerer lavt i evidenshierarkiet ..." (Kjærgaard et al., 2021) s. 211.

Litteraturstudie – Se: [Literature review](#)

Lodtrækningsstudie – Se: [Klinisk kontrolleret undersøgelse](#)

Longitudinelt studie – Se: [Kohorte studie](#)

Metaanalyse

"Når man laver en meta-analyse, betyder det, at man lægger data fra forskellige, men lignende, undersøgelser sammen med det formål at opnå et større patientmateriale og dermed større mulighed for at kunne udtale sig om effekten af interventionen. Sammenligningen af studierne vil desuden give en fornemmelse af, om effekten er konsistent – findes samme resultat i forskellige studier, hvor stor er variationen mellem studierne, og peger de i sammen, eller forskellige retninger?" (A. M. Møller & Thomsen, 2015) s.117-118.

"Et systematisk review, hvor der med anvendelse af statistiske metoder foretages en kvantitativ sammenfatning af data fra undersøgelserne." (Lindahl & Juhl, 2016) s. 34.

"en opsporing af alle tilgængelige (offentliggjorte og evt. også ikke-offentliggjorte) data om et emne, efterfulgt af en bedømmelse af bidragenes lødighed og indbyrdes overensstemmelse; følges, om muligt, af en egentlig meta-analyse

(“andetshåndsanalyse”) hvor man unddrager en fælles kvantitativ konklusion. Den samlede beviskraft kan få nuancer og tendenser frem som ikke fremstod klart i den enkelte studier.” (*Klinisk ordbog, 2009*) s. 753.

“Metaanalyse (kvantitativ). I metanalysen anvender forskeren statistiske metoder til den samlede analyse med et formål at opsummere og kombinere resultater af flere forskellige studier.” (Kjærgaard et al., 2021) s. 223.

Metasyntese

“Metasyntese (kvalitativ). De artikler, der er identificeret i litteratursøgning og litteraturgennemgang. Er primære data i et systematisk review. Metasyntesen – eller syntiseringen- kræver at forskeren er tro mod de originale studiers fund og ikke søger at genfortolke disse. (Kjærgaard et al., 2021) s. 225.

Metodetriangulering – Se: [Triangulering](#)

Metodekombination – Se: [Triangulering](#)

Mixed methods design – Se: [Triangulering](#)

Mønstergenkendelse – Se [Grounded theory](#)

Narrative review – Se: [Literature review](#)

Nøglepersoninterview – Se: [Interviewtyper](#)

Objektivitet

“Objektivitet er kravet til at din undersøgelse skal være fri for forudindtagethed i form af subjektivitet, dvs. at du skal holde distance til det fænomen du undersøger, så dine egne følelser, holdninger, handlinger eller fordomme ikke påvirker resultatet.” (Astrup Nielsen et al., 2019) s. 393.

“... at undersøgelsen tilstræber objektivitet, dvs. at forskerens subjektivitet elimineres eller i alt fald kontrolleres, sådan at det fx er tilfældet med evt. målefejl.” (Brinkmann & Tanggaard, 2015) s. 453.

“Realisme kan også forstås som det synspunkt at noget er *objektivt*. Ved “objektivitet” forstår man det at noget er uafhængigt af, hvorvidt det bliver opfattet.” (Harnow Klausen, 2005), s. 165.

Observation

Den primære måde hvorpå mennesket opnår viden om sin omverden er via sanserfaringen – ved at se, høre, føle, smage og lugte... Videnskaben ligger som sagt i forlængelse af den dagligdags erkendelse. Den udvider dens domæne og gør den mere sikker ved at rendyrke den og sætte den i system. På erfaringens område sker det ved at foretager erfaringer under *kontrollerede omstændigheder* og i det

hele taget indhente erfaringer på en styret og målrettet vis. Det er det som ligger i begrebet om iagttagelser eller *observationer*". (Harnow Klausen, 2005), s. 99.

Observationsstudie

"Observationsstudier er defineret ved at være ikke-eksperimentelle. Det vil sige at deltagerne blot bliver talt eller målt og observeret uden at blive udsat for en intervention (eksponering). Observationsstudier kan underkategoriseres i tre typer af undersøgelser: kohorteundersøgelser, case-kontrol-undersøgelser og tværsnitsundersøgelser." (Astrup Nielsen et al., 2019) s. 280.

Open Access

Grøn Open Access

Grøn Open Access betyder, at forskerens fagfællebedømte artikel publiceres i et digitalt arkivet repositorium – hvortil der er fri adgang for alle interesserede. Dette sker som en parallelpublicering med det relevante videnskabelige tidsskrift – eventuelt efter en vis karenstid, hvor artiklerne udelukkende er tilgængelige i tidsskrifterne. (FAQ - Open Access – Uddannelses- og Forskningsministeriet, u.å.)

Gylden Open Access

Gylden Open Access er en model, hvor videnskabelige tidsskrifter tager et engangsbeløb for at publicere en fagfællebedømt artikel frit tilgængelig for brugerne. Implementering af denne model vil pt. medføre en stigning i de aggregerede omkostninger for det offentlige i forhold til den eksisterende publiceringsmodel, idet forlagene tager betaling for Open Access-publicering af den enkelte artikel, samtidig med at forskningsinstitutionerne betaler licens til de forlag, som endnu ikke er fuldt ud Open Access-tidsskrifter, for at abonnere på selvsamme tidsskrift. (FAQ - Open Access – Uddannelses- og Forskningsministeriet, u.å.)

Overensstemmelsesteorien – Se: [Korrespondersteorien](#)

Oversigtsartikel – Se: [Review](#)

Paraplyoversigt – Se: [Umbrella review](#)

Peer-review

” evaluering af et videnskabeligt projekt eller en videnskabelig artikel foretaget af eksperter inden for projektets eller artiklens emneområde” (*fagfællebedømmelse*, u.å.)

Performance-bias – Se: [Bias](#)

Periodika

Flertal af Periodikum

Se: [Periodikum](#)

Periodikum

Periodikum, (af lat. *periodicum*, af gr. *periodikon*), skrift, der udkommer med regelmæssige mellemrum. (*periodikum* | *lex.dk – Den Store Danske*, u.å.)

Se: [Tidsskrift](#)

Pragmatisk sandhedsteori

”En tredje sandhedsteori er den *pragmatiske*. Ifølge denne forståelse er noget sandt, hvis det er frugtbart eller *nyttigt* i praksis, enten set ud fra videnskaben eller ud fra livet som helhed. Denne sandhedsteori tager i visse tilfælde en drejning imod *konsensusteorien* for sandhed, hvilket vil sige, at et udsagn betragtes som sandt, hvis en uendelig mængde mennesker (i princippet) ville kunne tænkes at nå frem til samme resultat, hvis de i al evighed efterprøvede det pågældende udsagn. (Christensen, 2014) s. 43.

Primær kilde – Se: [Kilder](#)

Proces-sporing

”Mange sociale fænomener kan forstås som processer eller som værende muliggjort af processer. Det kan være forhandlings- eller beslutningsforløb, en udvikling, der kulminerer i en vigtig begivenhed, eller en gradvis forandring, der leder til nye ideer eller praksisser.... Metoden *proces tracing* (proces-sporing) sporer sådanne processer med henblik på at forklare eller forstå deres udfald. Det er en metode til at opnå en kontekstuel forståelse af, hvordan og hvorfor forskellige årsager muliggør eller resulterer i et bestemt udfald. (Kristensen & Hussain, 2019), s. 357.

Proces-tracing – Se: [Proces-sporing](#)

Prospektivt studie – Se: [Kohorte studie](#)

Prævalens undersøgelse – Se: [Tværsnitsundersøgelse](#)

Randomiseret kontrolleret undersøgelse – Se: [Klinisk kontrolleret undersøgelse](#)

Rationalisme

”Helt grundlæggende i vores forestilling om videnskab ligger der en forestilling om den menneskelige fornuft eller rationalitet. Tilliden til den menneskelige fornuft er således forudsætningen for at antage, at vi er i stand til at formulere hypoteser og videnskabelige teorier af relevans. Pointeringen af den menneskelige fornuft kommer klarest til udtryk i den filosofiske ”skole”, der kaldes *rationalismen*, hvor den franske filosof René Descartes (1596-1650) anses som en central figur”. (Christensen, 2014), s. 37.

Reduktion

”Som de fleste vel allerede har gennemskuet, er det meget sjældent, at virkeligheden er så enkel, at man reelt kan påvise en kausal sammenhæng. Skal det kunne lade sig gøre, må domænet afgrænses betydeligt. Dette gøres gennem *reduktion*. Reduktion vil sige, at man vælger, hvordan man vil anskue det videnskabelige genstandsfelt, for derefter at se bort fra alle andre aspekter end det pågældende. Ved reduktion anlægger man dermed en bestemt synsvinkel med det formål at afgrænse sit domæne og gøre det tilgængeligt for udforskning.” (Christensen, 2014) s. 33.

Relevans

“Kravet om *relevans* betyder, at undersøgelsens indsamling af data og analyseresultater skal være relevant for brugerne af undersøgelsens resultater, dvs. frembringe information, der siger noget væsentlig om de undersøgte forhold.” (Hvid & Kjølseth Møller, 2018) s. 86.

Reliabilitet

“Inden for videnskabsteori arbejder man med begreberne *validitet* (gyldighed) og *reliabilitet* (pålidelighed)... Reliabiliteten handler om, hvor pålidelige vores data er. Det vil sige, om vores data er indsamlet på en nøjagtig og retvisende måde. I undersøgelsen skal vi for eksempel formulere spørgsmålene på en klar og tydelig måde, som ikke giver anledning til misforståelser hos de adspurgte. Hvis spørgsmålene er uklare, kan vi få misvisende – altså upålidelige – resultater.” (Larsen f. 1974 & Skov, 2018) s. 75.

“*Reliabilitet* (pålidelighed) er udtryk for at dit måleinstrumenter er i stand til at opnå det samme resultat ved gentagne målinger, og at resultaterne dermed er pålidelige... Reliabilitet udtrykker en vurdering af hvor stabile og reprodutible dine målinger er. Reliabilitet er dit måleinstrumentets evne til at opnå det samme måleresultat hver gang det bruges. Dine dataindsamlingsteknikker og dine analytiske procedurer skal være i orden. Andre som gentager din undersøgelse med brug af samme metode som din, skal kunne opnå de samme resultater som dig (reliabilitet).” (Astrup Nielsen et al., 2019) s. 390-392.

“Kravet om *reliabilitet* i dataindsamlingen indebærer, at undersøgelsens resultater skal kunne gentages i en ny undersøgelse gennem brug af den samme undersøgelsesteknik. Det betyder fx, at et spørgsmål i en spørgeskemaundersøgelse skal kunne stilles på ny i en uafhængig undersøgelse og give en besvarelse med nogenlunde samme svarfordeling i forhold til den samme respondentgruppe.” (Hvid & Kjølseth Møller, 2018) s. 87.

Review

“En gennemgang af litteraturen inden for et område med en bestemt indfaldsvinkel, der er defineret i problemformuleringen og ofte med en kritisk vurdering af genstandsfeltet.” (Lindahl & Juhl, 2016) s. 34.

“Den internationale litteratur kalder videnssøgninger for “review”, og den argumenterer for, at reviews kan redegøre for, hvad vi ved om et særligt emne, og hvilke områder vi ikke kender noget til.” (H. m. fl. Møller, 2021) s. 33.

Sammenhængsteorien – Se: [Kohærensteorien](#)

Sample-design – Se: [Tværsnitsundersøgelser](#)

Sandhedsteori – Se: [Korrespondersteorien](#)

Se: [Kohærensteorien](#)

Se: [Pragmatiske sandhedsteori](#)

Scoping review

“En form for forskningsoversigt, samt metoden til at udarbejde denne. I forhold til andre typer reviews er scoping review ikke kvantitativt orienteret og mere orienteret imod en bredere kortlægning end mod besvarelse af et snævert spørgsmål.”
(*Informationsordbogen - vis begreb*, u.å.)

“Indledende vurdering af den potentielle mængde af den videnskabelige litteratur. Målet er at identificere typen og omfanget af evidens (inkluderer typisk igangværende forskning). Giver overblik over et bredt felt... Udførligheden af søgningen er bestemt af begrænsninger i tid og omfang af reviewet. Kan inkludere igangværende forskning... Tabelform med narrative kommentarer, evt. med visuel præsentation af evidensen... Karakteriserer kvantiteten og kvaliteten af litteraturen,

eksempelvist ved studiedesign eller andre hovedelementer. Kan pege på behov for nye reviews. (*TYPE AF REVIEW KARAKTERISERET EFTER ANVENDT METODE, u.å.*)

Sekundær kilder – Se: [Kilder](#)

Selektionsbias – Se: [Bias](#)

Semistruktureret interview – Se: [Interviewtyper](#)

Slutning til den bedste forklaring – Se: [Abduktion](#)

State-of-the-art review

“En state of the art review er en opsamling på højt niveau af, hvad der på et givet tidspunkt er af forskningsbaseret viden om et emne. Det betyder, at der ofte vil være en præsentation af flere/ mange forskellige opfattelser af - oftest - brede emner, f.eks. kognitionsteori, læreteorier, hjerneforskning.” (*Paedagogiske Bibliotek, u.å.*)

“En forskningsoversigt er en kort tekst (oftest halvanden til to sider), hvor du præsenterer eksisterende forskning inden for det område, du har valgt at behandle i

din problemformulering. Forskningsoversigten åbner for, at du i kort form beskriver, hvad andre arbejder med og har fundet frem til inden for dit emne, og derved viser du også kendskab til og viden om central pointer inden for det område, som du interesserer dig for." (Boding, 2019) s. 81.

Stikprøve validitet – Se: [Validitet](#)

Struktureret interview – Se: [Interviewtyper](#)

Struktureret spørgeskema

"Et struktureret spørgeskema er opbygget med faste spørgsmål modsat et ustruktureret, der ofte benyttes til fx. gruppeinterviews, hvor interviewer selv ud fra en oversigt over de emner, der skal belyses, formulerer spørgsmålene. Fordelen ved den strukturerede teknik, der anvendes ved de kvantitative analyser, er databehandlingen (prekodning af spørgeskemaerne, ingen manuel sortering af individuelle svar, ensartet og nemmere interviewning). (*Interviewmetoder - dataindsamling - spørgeskemaets opbygning*, u.å.)

Survey metoden

"Survey-metoden er en kvantitativ dataindsamlingsmetode hvor respondenterne svarer på en række spørgsmål der er stillet af den der laver undersøgelse. Du kan anvende survey-metoden til at indsamle informationer om respondenternes følelser, oplevelser, holdninger og adfærd i relation til sundhed og sygdom." (Astrup Nielsen et al., 2019) s. 294.

““Surveys” er en samlebetegnelse for alle typer af kvantitative undersøgelser, hvor en gruppe personer eller organisationer – benævnt “respondenter” – svarer på en række spørgsmål. Surveys kan gennemføres enten i form af strukturerede interviews, hvor en interviewer stiller spørgsmålene direkte til interviewpersonen, eller som spørgeskemaer, hvor respondenterne selv læser spørgsmålene og svarer.” (Hvid & Kjølseth Møller, 2018) s. 65.

SWOT

“En SWOT (strengths, weakness, opportunities, threats) kortlægger styrker, svagheder, muligheder og trusler ved en situation eller et initiativ. De stilles typisk op i en matrix, så de nuværende og interne forhold, danner øverste række og de fremtidige og eksterne forhold danner nederste række, mens de positive og negative faktorer danner henholdsvis venstre og højre kolonne.” (Skriver & Femø Nielsen, 2019), s.34.

Synkron analyse

“Ved synkron analyse undersøges fænomenet i lyset af den betydning, det har i samtiden. En synkron analyse er en undersøgelse af, hvordan situationen for et bestemt samfundsfænomen ser ud på et givet tidspunkt.” (Nedergaard, 2017), s. 52.

“En *synkron analyse* fokuserer op et bestemt tidspunkt. I den ovennævnte undersøgelse lavede jeg en synkron analyse. Det var muligt, fordi jeg havde interviewet både børn og begge forældre i hver sag. Jeg kunne derfor sammenligne plot og dramaturgisk struktur barnets/ børnenes, moderens og faderens fortælling om skilsmissem, samvær og relation til den ene og den anden forælder.” (Kristensen & Hussain, 2019), s. 123.

Systematiske oversigtsartikel – Se: [Systematiske review](#)

Systematisk review

En udvælgelse af undersøgelser fundet ved en systematisk litteratursøgning på baggrund af veldefinerede in- og eksklusionskriterier, vurdering af undersøgelsesnes metodiske kvalitet og sammenfatning af den videnskabelige dokumentation.”
(Lindahl & Juhl, 2016) s. 34.

Tertiær kilder – Se: [Kilder](#)

Tidsserieundersøgelse

”En *tidsserieundersøgelse* består af gentagne identiske undersøgelser foretaget med forskellige stikprøver fra den samme population. (Hvid & Kjølseth Møller, 2018) s. 69.

Tidsskrift

”Tidsskrift, regelmæssigt udkommende publikationsserie (periodika) med central redaktion; udgivelseshyppigheden varierer fra ugentlig til halvårlig. Indholdsmæssigt karakteriseres tidsskrifter ved relativt dybtgående artikler og ved, at de enkelte bidrag er skrevet af fagfolk eller fagkyndige journalister. Tidsskrifter kan være emne- eller fagspecifikke”. (*tidsskrift | lex.dk – Den Store Danske*, u.å.).

Triangulering

“Metodekombination kaldes også for triangulering eller mixed methods design. Metodekombination indeholder altid en kombination af forskellige metoder fra både kvalitative og/eller kvantitative retninger. I projekter med metodekombination er formålet at kombinere forskellige metoder i samme projekt for at opnå en mere holistisk undersøgelse.” (Astrup Nielsen et al., 2019) s.351

“Triangulering er betegnelsen for at sammenligne to eller flere forskellige undersøgelser af det samme fænomen. Det kan for eksempel gøres ved at sammenligne interview med observationer, åbne spørgsmål med lukkede spørgsmål eller én forskers analyse af et fænomen med en anden forskers analyse af samme fænomen. Indenfor kvalitativ metode benyttes triangulering ofte til at finde frem til de forskellige aspekter i undersøgelsen der med fordel kan sammenlignes, for at styrke undersøgelsen validitet. Triangulering kan på flere måder bruges til at styrke validiteten. Gennem metodisk triangulering kan man for eksempel kompensere for den valgte metodes svagheder ved også at anvende en anden metode. Triangulering indebærer ofte at man både bruger kvalitative og kvantitative metoder i sin undersøgelse eller at man bruger flere forskellige kvantitative eller kvalitative metoder.” (215773@au.dk, 2019).

Triple-blinded – Se: [Blinding](#)

Tværsnitsundersøgelser

“En tværsnitsundersøgelse giver et øjebliksbillede og bliver også kaldt et survey. Man laver et her og nu-snit på tværs og beskriver hvad man finder. Man undersøger hvordan nogle forhold er for en studiepopulation, fx en bestemt gruppe patienter på et givet tidspunkt. Med andre ord Alle data bliver indsamlet på samme tid... Data kan indsamles ved brug af spørgeskemaer, observationer, fysiske målinger (fx BMI, blodprøver m.m.), journaler, registre.” (Astrup Nielsen et al., 2019) s. 288.

“En *tværsnitsundersøgelse* udgør en enkeltstående undersøgelse udført på et bestemt tidspunkt på tværs af individer og grupper i en undersøgelsespopulation. Undersøgelsen anvendes derefter til en sammenligning af disse grupper af

respondenter ud fra udvalgte egenskaber eller svar på stillede undersøgelsesspørgsmål." (Hvid & Kjølseth Møller, 2018) s. 68.

Udforskende undersøgelser

Eksplorative (udforskende) undersøgelser søger at finde, opstille og definere relevante ideer, dvs. hypoteser, uden at undersøge dem nærmere. De fleste opgaver begynder i en eksplorativ fase, og så skifter de til at blive forklarende studier, når man har fået en bedre viden teoretisk og empirisk om, hvordan sammenhængene kan se ud. (Kristensen & Hussain, 2019), s. 50.

Ukontrolleret viden

"En stor del af den viden, sundhedsprofessionelle bruger, er gået i arv gennem generationer og baserer sig i høj grad på faglige traditioner og eksperter erfaringer og autoritet. En sådan viden kan kaldes erfaring eller ukontrolleret viden." (Kjærgaard et al., 2021) s. 20.

Umbrella review

"Refers specifically to a review that compares evidence from multiple reviews to one accessible and useful document. Focuses on a wide issue where there are competing interventions and emphasizes reviews that address these interventions and their results...Combines existing knowledge with recommendations for practice. Points out where there is a lack of knowledge and recommendations for future research." (Attempts et al., u.å.)

Undersøgellesdesign

“Den metodiske fremgangsmåde, der skal sikre, at det datamateriale, der indsamles, opfylder betingelserne for at besvare problemformuleringen gennem det teoretiske perspektiv. Undersøgellesdesignet er en del af undersøgelsesstrategien”. (Nielsen, 2021) s. 231.

Undersøgelsesstrategi

“Den fremadrettede metodiske tilgang, som sikrer en stringent vidensproduktion fra problemformuleringen over udvikling af teoretisk perspektiv til indretningen af det empiriske design, dataindsamlingen og mulige analytiske teknikker og tilgange. Skal sikre en systematisk, præcis, gyldig og pålidelig besvarelse af problemformuleringen.” (Nielsen, 2021) s. 231.

Det ustrukturerede interview – Se [Interviewtyper](#)

Validitet

“Inden for videnskabsteori arbejder man med begreberne *validitet* (gyldighed) og *reliabilitet* (pålidelighed). Når vi bruger begrebet validitet handler det om, hvor valid eller gyldig en undersøgelse er. Det vil sige. Om vi nu også har undersøgt det, der var intentionen. For eksempel skal spørgsmålene i en undersøgelse være af en karakter, hvor vi meget præcist spørger til det, vi ønsker at vide noget om. Hvis vores spørgsmål ikke er fokuserede nok på det, vi ønsker at få svar på, vil de konklusioner, vi drager, være ugyldige.” (Larsen f. 1974 & Skov, 2018) s. 75.

“*Validitet* (gyldighed) er udtryk for om dit måleinstrument måler det som det er tænkt til at måle, og at resultaterne dermed er gyldige... Validitet udtrykker som skrevet hvor nøjagtige dine målinger er i forhold til om du undersøger det som du gerne vil undersøge. De data du indsamler, skal afspejle virkeligheden.” (Astrup Nielsen et al., 2019) s. 390-391.

“Kravet om *validitet* betyder, at de data, der indsamles i en undersøgelse, skal være korrekte og gyldige, dvs. at de skal måle det, som ønskes undersøgt.” (Hvid & Kjølseth Møller, 2018) s. 87

Ekstern validitet

“Referere til generaliserbarheden af resultaterne. Kan man bruge resultaterne i andre kontekster? Siger de noget generelt om eksempelvis ritualer? Den eksterne validitet er afhængig af både stikprøve validiteten og den økologiske validitet.” (122509@au.dk, 2019)

Intern validitet

Hænger sammen med spørgsmålet om kausalitet. Er konklusionen vedrørende forholdet mellem to eller flere variabler sand? Kan vi være sikre på, at det er x som forårsager variationen på y? Eller skyldes variationen en helt tredje variabel? Den interne validitet er således høj, når der er styr på kausalitetskriterierne. Den interne validitet kan oversættes med kredibilitet i de kvalitative studier, der refererer til troværdigheden af resultaterne. (122509@au.dk, 2019)

Stikprøve validitet

“Omhandler stikprøvens repræsentivitet. Jo mere repræsentativ en stikprøve er, desto højere er den eksterne validitet. Stikprøve validiteten er således afhængig af, hvordan man har udvalgt sine respondenter.” (122509@au.dk, 2019)

Verifikation

“*Verifikation* er at vise, at noget er sandt. Traditionelt har man inden for videnskaberne haft en idé om, at man kan bevise teoriers sandhed enten via logikken eller ved brug af vores sanser. Videnskabelig viden er altså blevet accepteret som sand viden, hvis det er blevet til på baggrund af systematiske målinger og observationer (induktion) eller gennem logiskmatematiske ræsonnementer (deduktion). (Larsen f. 1974 & Skov, 2018), s. 27.

“For at en påstand kunne anses for videnskabelig, ja, for at den i det hele taget kunne anes for *meningsfuld*, måtte det kunne afgøres *empirisk* om den var sand eller falsk” (Harnow Klausen, 2005), s. 70.

Det åbne interview – Se [Interviewtyper](#)

Årsagsforklaring

“Årsagsforklaringer afdækker, hvad der er årsagen til en bestemt virkning eller et bestemt fænomen. Vi kalder også nogle gange årsagsforklaringer for kausalforklaringer, fordi kausalitet netop angiver den forbindelse, der er mellem årsagen og virkningen.” (Larsen *f.* 1974 & Skov, 2018), s. 33.

“En væsentlig form for forklaring er således *kausalforklaringen*. Man forklarer et fænomen ved at henvise til det man mener har været *årsag* (latin *causa*) til det... For at en hændelse kan siges at være årsag til en anden, kræver man gerne at der skal være en *regelmæssig* sammenhæng mellem de to slags hændelser.” (Harnow Klausen, 2005), s. 122-123.

Litteraturliste:

- 122509@au.dk. (2019). *Validitet*. <https://metodeguiden.au.dk/validitet/>
- 215773@au.dk. (2019). *Triangulering*. <http://metodeguiden.au.dk/alfabetisk-oversigt/generelle-metodiske-overvejelser-og-problemstillinger/triangulering/>
- 512082@au.dk. (2018). *Primær- og sekundærlitteratur*. <https://studypedia.au.dk/formalia/primar-og-sekundaerlitteratur/>
- Aagerup, L., & Willaa, K. (2016). *Lærerens undersøgelsesmetoder*. Hans Reitzel.
- Astrup Nielsen, D., Hjørnholm, T. Q., & Stray Jørgensen, P. (2019). *Det gode bachelorprojekt i sundhedsuddannelserne : håndbog i opgaveskrivning og metode*. Samfundslitteratur.
- Attempts, S., Typically, S., & Significant, A. (u.å.). *Type of review characterized by method used*. *avis | lex.dk – Den Store Danske*. (u.å.). Hentet 4. november 2021, fra <https://denstoredanske.lex.dk/search?query=avis>
- Beedholm, K. (2015). *Bachelorprojekter indenfor det sundhedsfaglige område : indblik i videnskabelige metoder* (2. udg.). Nyt Nordisk Forlag.
- Boding, J. (2019). *Bachelorprojektet i læreruddannelsen : en håndbog*. Hans Reitzel.
- Brinkmann, S., & Tanggaard, L. (Red.). (2015). *Kvalitative metoder : en grundbog* (2. udg.). Hans Reitzel.
- case-kontrol-undersøgelse | Gyldendal - Den Store Danske*. (u.å.). Hentet 2. juli 2019, fra http://denstoredanske.dk/Krop,_psyke_og_sundhed/Sundhedsvidenskab/Samfundsmedicin/case-kontrol-undersøgelse
- Christensen, G. (2014). *Psykologiens videnskabsteori : en introduktion* (2. udgave). Roskilde Universitetsforlag.
- epidemiologi | Gyldendal - Den Store Danske*. (u.å.). Hentet 2. juli 2019, fra http://denstoredanske.dk/Krop,_psyke_og_sundhed/Sundhedsvidenskab/Samfundsmedicin/epidemiologi
- fagfællebedømmelse*. (u.å.). Den Danske Ordbog. Hentet 5. juli 2019, fra <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=fagfællebedømmelse>
- FAQ - Open Access — Uddannelses- og Forskningsministeriet*. (u.å.). Hentet 29. august 2019, fra <https://ufm.dk/forskning-og-innovation/samspil-mellem-viden-og-innovation/open-access/baggrund/faq>
- Forskel mellem eksperimentel og observationsstudie | Eksperimentelle vs Observationsstudie - 2019 - Uddannelse*. (u.å.). Hentet 2. juli 2019, fra <https://da.betweenmates.com/difference-between-experimental-and-observational-study-4241>

- Frederiksberg, K. (2013). *Primære og sekundære kilder*.
https://kub.ku.dk/biblioteker/frederiksberg/vejledninger/kildekritik/primaer_sekundaer_kilder/
- Harnow Klausen, S. (2005). *Hvad er videnskabsteori*. Akademisk Forlag.
- Henricson, M. (Red.). (2018). Videnskabelig teori og metode : fra idé til eksamination. I *Videnskabelig teori og metode : fra idé til eksamination* (2. udg., s. 577). Munksgaard.
- Hvad er videnskabelig evidens?* | *Videnskab.dk*. (u.å.). Hentet 4. juli 2019, fra <https://videnskab.dk/krop-sundhed/hvad-er-videnskabelig-evidens>
- Hvid, S., & Kjølseth Møller, J. (2018). *Den undersøgende leder : metoder til dataindsamling og dataanvendelse* (2. udg.). Samfundslitteratur.
- Imsen, G. (2012). *Hvad er pædagogik*. Akademisk Forlag.
- Informationsordbogen - vis begreb*. (u.å.). Hentet 29. juli 2019, fra <http://www.informationsordbogen.dk/concept.php?cid=7207>
- Interviewmetoder - dataindsamling - spørgeskemaets opbygning*. (u.å.). Hentet 29. juli 2019, fra <http://www.berg-marketing.dk/interviewmetoder.htm>
- Kjærgaard, J., Juhl, M., & Esbensen, B. A. (2021). *Forskningsmetode for sundhedsprofessionelle* (B. Appel Esbensen (Red.); 1. udgave). Frydenlund.
- Klinisk ordbog* (16. udg.). (2009). Munksgaard Danmark.
- Kristensen, C. J., & Hussain, M. A. (Red.). (2019). *Metoder i samfundsvidenskaberne* (2. udg.). Samfundslitteratur.
- Larsen f. 1974, K., & Skov, C. B. (2018). *Basal videnskabsteori*. Gyldendal.
- Lindahl, M., & Juhl, C. (2016). *Den sundhedsvidenskabelige opgave - vejledning og værktøjskasse* (3. udg.). Munksgaard Danmark.
- Lindskog, B. I. (2004). *Medicinsk ordbog*. Gyldendal.
- Møller, A. M., & Thomsen, T. (2015). *Klinisk forskning : metodebog for MVU-studerende*. FADL.
- Møller, H. m. fl. (Red.). (2021). *Kvalitative undersøgelser i læreruddannelsens BA-projekt : inspiration fra praksisnær skoleforskning* (1. udgave). Samfundslitteratur.
- Nedergaard, P. (2017). *Læsning af tekster i samfundsvidenskaben : en introduktion til analyse af kilder, indhold, diskurser og argumenter med eksempler fra politiske tekster* (2. udg.). Jurist- og Økonomforbundet.
- Nielsen, P. (2021). *Produktion af viden : en praktisk guide til samfundsvidenskabelig metode* (4. udgave). Praxis.
- Olden-Jørgensen, S. (2001). *Til kilderne! : introduktion til historisk kildekritik*. Gad.
- Pædagogiske Bibliotek, D. (u.å.). *Forskningsoversigt (State of the art review) Fakta*. Hentet 5. juli

2019, fra

http://www.dpu.dk/fileadmin/www.dpu.dk/uddannelse/akademiskskrivecenter/materialer/uddannelse_akademisk-skrivecenter_skemaer_20091211124314_forskningsoversigt.pdf

periodikum | *lex.dk – Den Store Danske*. (u.å.). Hentet 4. november 2021, fra <https://denstoredanske.lex.dk/periodikum>

Rienecker, L., & Stray Jørgensen, P. (2017). *Den gode opgave : håndbog i opgaveskrivning på videregående uddannelser* (5. udg.). Samfundslitteratur.

Skriver, S., & Femø Nielsen, M. (Red.). (2019). *Metodekøgebogen : 130 analysemetoder fra humaniora og samfundsvidenskab*. U Press.

Styrelsen for patientsikkerheds råd vedr. alternativ behandling. (u.å.). *Litteraturstudie*. Hentet 5. juli 2019, fra <https://www.srab.dk/ordbog/litteraturstudie/>

Thisted f. 1952, J. (2018). *Forskningsmetode i praksis : projektorienteret videnskabsteori og forskningsmetodik* (2. udg.). Munksgaard.

tidsskrift | *lex.dk – Den Store Danske*. (u.å.). Hentet 4. november 2021, fra <https://denstoredanske.lex.dk/.search?query=tidsskrift>

TYPE AF REVIEW KARAKTERISERET EFTER ANVENDT METODE. (u.å.). Hentet 29. juli 2019, fra <http://videncentret.dk/wp-content/uploads/2017/09/0C194E2DB4C348628E7663861D47F3B2.pdf>

Videnskabelig empiri, teori og metode | *primus (iBog)*. (u.å.). Hentet 2. juli 2019, fra <https://primus.systeme.dk/index.php?id=203>